

Ἡ ψυχὴ μετὰ τὸν θάνατο (St John Maximovich)

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Ἅγιοι - Πατέρες - Γέροντες](#) / [Θεολογία και Ζωή](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#) / [Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#)

(Ἀνάλυση τοῦ λόγου περὶ θανάτου τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Μαξίμοβιτς)

Οἱ πρώτες δύο ἡμέρες μετὰ τὸ θάνατο

Γιὰ διάστημα δύο ἡμερῶν ἡ ψυχὴ ἀπολαύει σχετικῆς ἐλευθερίας καὶ ἔχει δυνατότητα νὰ ἐπισκεφθεῖ τόπους ποὺ τῆς ἦταν προσφιλεῖς στὸ παρελθόν, ἀλλὰ τὴν Τρίτη ἡμέρα μετακινεῖται σὲ ἄλλες σφαῖρες.

Ἐδῶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἰωάννης ἀπλῶς ἐπαναλαμβάνει τὴ διδασκαλία ποὺ ἡ Ἐκκλησία ἤδη γνωρίζει ἀπὸ τὸν 4ο αἰώνα, ὅταν ὁ ἄγγελος ποὺ συνόδευσσε τὸν Ἅγ. Μακάριο Ἀλεξανδρείας στὴν ἔρημο, τοῦ εἶπε, θέλοντας νὰ ἐρμηνεύσει τὴν ἐπιμνημόσυνη δέηση τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τοὺς νεκροὺς τὴν Τρίτη ἡμέρα μετὰ θάνατο:

«Ὅταν γίνεται ἡ προσφορὰ τῆς ἀναίμακτης θυσίας (μνημόσυνο στὴ θεία λειτουργία) στὴν Ἐκκλησία τὴν τρίτη ἡμέρα, ἡ ψυχὴ τοῦ κεκοιμημένου δέχεται ἀπὸ τὸν φύλακα ἄγγελό της ἀνακούφιση γιὰ τὴ λύπη ποὺ αἰσθάνεται λόγῳ τοῦ χωρισμοῦ της ἀπὸ τὸ σῶμα... Στὸ διάστημα τῶν δύο πρώτων ἡμερῶν ἐπιτρέπεται στὴν ψυχὴ νὰ περιπλανηθεῖ στὸν κόσμῳ, ὅπουδῆποτε ἐκείνη ἐπιθυμεῖ, μὲ τὴ

συντροφιὰ τῶν ἀγγέλων πού τῆ συνοδεύουν. Ὡς ἐκ τούτου ἡ ψυχὴ, ἐπειδὴ ἀγαπᾷ τὸ σῶμα, μερικὲς φορές περιφέρεται στὸ οἶκημα στὸ ὁποῖο τὸ σῶμα της εἶχε σαβανωθεῖ, περνώντας ἔτσι δύο ἡμέρες ὅπως ἓνα πουλὶ πού γυρεύει τὴ φωλιά του. Ἀλλὰ ἡ ἐνάρετη ψυχὴ πλανιέται σὲ ἐκεῖνα τὰ μέρη στὰ ὁποῖα συνήθιζε νὰ πράττει ἀγαθὰ ἔργα. Τὴν τρίτη ἡμέρα, Ἐκεῖνος ὁ Ὅποιος ἀνέστη ὁ ἴδιος τὴν τρίτη ἡμέρα ἀπὸ τοὺς νεκροὺς καλεῖ τὴν ψυχὴ τοῦ Χριστιανοῦ νὰ μιμηθεῖ τὴ δική Του ἀνάσταση, νὰ ἀνέλθει στοὺς Οὐρανοὺς ὅπου θὰ λατρεύει τὸ Θεὸ ὅλων.»

Στὴν Ὁρθόδοξη νεκρώσιμη ἀκολουθία, ὁ Ἅγ. Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς περιγράφει παραστατικὰ τὴν κατάστασι τῆς ψυχῆς ἡ ὁποία, ἔχοντας μὲν ἀφήσει τὸ σῶμα ἀλλὰ παραμένοντας στὴ γῆ, εἶναι ἀνίκανη νὰ ἐπικοινωνήσῃ μὲ τοὺς ἀγαπημένους της τοὺς ὁποῖους βλέπει: «Οἴμοι, οἶον ἀγῶνα ἔχει ἡ ψυχὴ χωριζόμενη ἐκ τοῦ σώματος! Οἴμοι, πόσα δακρῦει τότε, καὶ οὐχ ὑπάρχει ὁ ἐλεῶν αὐτήν! Πρὸς τοὺς ἀγγέλους τὰ ὄμματα ρέπουσα, ἄπρακτα καθικετεύει πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τὰς χεῖρας ἐκτείνουσα, οὐκ ἔχει τὸν βοηθοῦντα. Διό, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, ἐννοήσαντες ἡμῶν τὸ βραχὺ τῆς ζωῆς, τῷ μεταστᾶντι τὴν ἀνάπαυσιν, παρὰ Χριστοῦ αἰτησώμεθα, καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος».

Σὲ γράμμα τοῦ πρὸς τὸν ἀδελφὸ μιᾶς ἀποθνήσκουσας γυναίκας, ὁ Ὅσιος Θεοφάνης ὁ Ἐγκλειστος γράφει: «Ἡ ἀδελφὴ σου δὲν θὰ πεθάνει. Τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου πεθαίνει, ἀλλὰ ἡ προσωπικότητά του συνεχίζει νὰ ζεῖ. Ἀπλῶς μεταφέρεται σὲ μία ἄλλη τάξι ζωῆς... Δὲν εἶναι ἐκεῖνη πού θὰ βάλουν στὸν τάφο. Ἐκεῖνη βρίσκεται σὲ ἓναν ἄλλο τόπο ὅπου θὰ εἶναι ἀκριβῶς τὸ ἴδιο ζωντανὴ ὅσο καὶ τώρα. Τὶς πρῶτες ὥρες καὶ ἡμέρες θὰ βρίσκεται γύρω σου. Μόνο πού δὲν θὰ λείπει τίποτα καὶ ἐσὺ δὲν θὰ μπορεῖς νὰ τὴν δεῖς. Θὰ εἶναι ὅμως ἀκριβῶς ἐδῶ. Νὰ τὸ ἔχεις αὐτὸ στὸ νοῦ σου. Ἐμεῖς πού μένουμε πίσω θρηνοῦμε γιὰ τοὺς κεκοιμημένους, ὅμως γιὰ ἐκείνους τὰ πράγματα εἶναι ἀμέσως πιὸ εὐκόλα. Εἶναι πιὸ εὐτυχισμένοι στὴ νέα κατάστασι. Ὅσοι ἔχουν πεθάνει καὶ κατόπιν ἐπαναφέρθησαν στὸ σῶμα διαπίστωσαν ὅτι τὸ σῶμα ἦταν μία πολὺ στενάχωρη κατοικία. Καὶ ἡ ἀδελφὴ σου θὰ αἰσθάνεται ἔτσι. Εἶναι πολὺ καλύτερα ἐκεῖ, καὶ ἐμεῖς νοιώθουμε ὀδύνη σὰν νὰ τῆς ἔχει συμβεῖ κάτι ἀπίστευτα κακό! Θὰ μᾶς κοιτάζει καὶ σίγουρα θὰ μένει κατάπληκτη μὲ τὴν ἀντίδρασή μας».

Θὰ πρέπει νὰ ἔχουμε ὑπόψη ὅτι ἡ ἀνωτέρω περιγραφή τῶν πρώτων δύο ἡμερῶν τοῦ θανάτου ἀποτελεῖ γενικὸ κανόνα, ὁ ὁποῖος κατὰ κανένα τρόπο δὲν ἰσχύει σὲ ὅλες τὶς περιπτώσεις. Πράγματι τὰ περισσότερα παραδείγματα ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξη γραμματεία, δὲν συνάδουν μὲ αὐτὸν τὸν κανόνα, καὶ ὁ λόγος εἶναι φανερός: οἱ ἅγιοι, μὴν ἔχοντας καμιὰ ἀπολύτως προσκόλλησι στὰ ἐγκόσμια καὶ ζώντας σὲ διαρκῆ προσδοκία τῆς ἀναχώρησής τους γιὰ τὴν ἄλλη ζωὴ, δὲν ἐλκύονται καν ἀπὸ τοὺς τόπους ὅπου ἔπρατταν τὰ ἀγαθὰ τοὺς ἔργα ἀλλὰ ξεκινοῦν ἀμέσως τὴν ἄνοδό

τους στοὺς Οὐρανοὺς. Ἄλλοι, ξεκινοῦν τὴν ἄνοδό τους πρὶν τὸ τέλος τῶν δύο ἡμερῶν γιὰ κάποιον εἰδικὸ λόγο ποὺ μόνον ἡ Θεία Πρόνοια γνωρίζει. Ἀπὸ τὴν ἄλλη οἱ σύγχρονες «μεταθανάτιες» ἐμπειρίες, ἀτελεῖς καθὼς εἶναι, ἀνήκουν ὅλες στὸν ἐξῆς κανόνα: ἡ «ἐξωσωματικὴ» κατάσταση ἀποτελεῖ μόνο τὸ ξεκίνημα τῆς ἀρχικῆς περιόδου ἀσώματης «περιπλάνησης» τῆς ψυχῆς στοὺς τόπους τῶν ἐπιγείων δεσμῶν της. Ὅμως κανεὶς ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους δὲν ἔχει παραμείνει νεκρὸς γιὰ ἀρκετὸ χρονικὸ διάστημα, ἔστω μέχρι νὰ συναντήσῃ τοὺς ἀγγέλους ποὺ πρόκειται νὰ τὸν συνοδεύσουν.

Μερικοὶ ἐπικριτὲς τῆς Ὁρθόδοξης διδασκαλίας γιὰ τὴν μετὰ θάνατον ζωὴ, θεωροῦν ὅτι τέτοιες ἀποκλίσεις ἀπὸ τὸ γενικὸ κανόνα γιὰ τὴν μεταθανάτια ἐμπειρία ἀποδεικνύουν τὴν ὑπαρξὴ «ἀντιφάσεων» στὴν Ὁρθόδοξη διδασκαλία. Αὐτοὶ οἱ ἐπικριτὲς ὅμως εἶναι ἀπλῶς καὶ μόνο προσκολλημένοι στὶς «κατὰ γράμμα» ἐρμηνεῖες. Ἡ περιγραφή τῶν πρώτων δύο ἡμερῶν, καθὼς καὶ τῶν ἐπομένων, σὲ καμιά περίπτωση δὲν ἀποτελεῖ κάποια μορφή δόγματος. Εἶναι ἀπλῶς ἓνα «μοντέλο», τὸ ὁποῖο μάλιστα ἐκφράζει τὴν πιὸ συνηθισμένη χρονικὴ σειρὰ τῶν ἐμπειριῶν τῆς ψυχῆς μετὰ τὸν θάνατο. Οἱ πολλὲς περιπτώσεις, τόσο στὴν Ὁρθόδοξη γραμματεία ὅσο καὶ στὶς ἀναφορὲς σύγχρονων σχετικῶν ἐμπειριῶν, ὅπου οἱ νεκροὶ ἔχουν στιγμιαία ἐμφανιστεῖ στοὺς ζωντανοὺς μέσα στὴν πρώτη ἢ τὶς δύο πρώτες ἡμέρες μετὰ τὸ θάνατο, μερικὲς φορὲς σὲ ὄνειρα, εἶναι παραδείγματα ποὺ ἐπαληθεύουν τὸ ὅτι ὄντος ἡ ψυχὴ συνήθως παραμένει κοντὰ στὴ γῆ γιὰ κάποια σύντομη χρονικὴ περίοδο. Κατὰ τὴν τρίτη ἡμέρα, καὶ συχνὰ πιὸ πρὶν, ἡ περίοδος αὐτὴ φθάνει στὸ τέλος της.

Τὰ τελώνια

Τὴν ὥρα αὐτὴ (τὴν τρίτη ἡμέρα), ἡ ψυχὴ διέρχεται ἀπὸ λεγεῶνες πονηρῶν πνευμάτων ποὺ παρεμποδίζουν τὴν πορεία της καὶ τὴν κατηγοροῦν γιὰ διάφορες ἁμαρτίες, στὶς ὁποῖες αὐτὰ τὰ ἴδια τὴν εἶχαν παρασύρει. Σύμφωνα μὲ διάφορες θεϊκὲς ἀποκαλύψεις ὑπάρχουν εἴκοσι τέτοια ἐμπόδια, τὰ ἐπονομαζόμενα «τελώνια», σὲ καθένα ἀπὸ τὰ ὁποῖα περνᾷ ἀπὸ δοκιμασία κάθε μορφή ἁμαρτίας. Ἡ ψυχὴ ἀφοῦ περάσει ἀπὸ ἓνα τελώνιο, συναντᾷ τὸ ἐπόμενο, καὶ μόνον ἀφοῦ ἔχει διέλθει ἐπιτυχῶς ἀπὸ ὅλα τὰ τελώνια μπορεῖ ἂν συνεχίσει τὴν πορεία της χωρὶς νὰ ἀπορριφθεῖ βιαίως στὴ γέεννα. Τὸ πόσο φοβεροὶ εἶναι αὐτοὶ οἱ δαίμονες καὶ τὰ τελώνιά τους φαίνεται στὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἴδια ἡ Παναγία, ὅταν πληροφορήθηκε ἀπὸ τὸν Ἀρχάγγελο Γαβριὴλ τὸν ἐπικείμενο θάνατό της, ἰκέτευσε τὸν Υἱό της νὰ διασώσει τὴν ψυχὴ της ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς δαίμονες καὶ ἀπαντώντας στὴν προσευχὴ της, ὁ ἴδιος ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ἐμφανίστηκε ἀπὸ τοὺς Οὐρανοὺς γιὰ νὰ παραλάβῃ τὴν ψυχὴ τῆς Πανάγνου Μητρός Του καὶ νὰ τὴν ὀδηγήσῃ στοὺς Οὐρανοὺς. Φοβερὴ εἶναι πράγματι, ἡ τρίτη ἡμέρα γιὰ τὴν ψυχὴ τοῦ ἀπελθόντος,

καὶ γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ ἡ ψυχὴ ἔχει ἰδιαίτερη ἀνάγκη τότε ἀπὸ προσευχῆς γιὰ τὴν σωτηρίαν της.

Σύντομα, μετὰ τὸν θάνατο, ἡ ψυχὴ πράγματι βιώνει μία κρίση, τὴ Μερικὴ Κρίση, ὡς τελικὴ συγκεφαλαίωση τοῦ «ἀοράτου πολέμου» ποὺ ἔχει διεξαγάγει ἢ ποὺ ἀπέτυχε νὰ διεξαγάγει, στὴν ἐπίγεια ζωὴ κατὰ τῷ πεπτωκότων πνευμάτων. Συνεχίζοντας τὴν ἐπιστολὴ του πρὸς τὸν ἀδελφὸ τῆς ἀποθνήσκουσας γυναίκας, ὁ Ὅσιος Θεοφάνης ὁ ἔγκλειστος γράφει:

«Λίγο μετὰ τὸ θάνατο, ἡ ψυχὴ ἀρχίζει ἕναν ἀγώνα γιὰ νὰ καταφέρει νὰ διέλθει ἀπὸ τὰ τελώνια. Στὸν ἀγώνα της ἡ ἀδελφὴ σου χρειάζεται βοήθεια! Θὰ πρέπει νὰ στρέψεις ὅλη σου τὴν προσοχὴ καὶ ὅλη σου τὴν ἀγάπη γι' αὐτὴν στὸ πῶς θὰ τὴν βοηθήσεις. Πιστεύω πῶς ἡ μεγαλύτερη ἔμπρακτὴ ἀπόδειξη τῆς ἀγάπης σου θὰ εἶναι νὰ ἀφήσεις τὴν φροντίδα τοῦ νεκροῦ της σώματος στοὺς ἄλλους, νὰ ἀποχωρήσεις καί, μένοντας μόνος σου ὅπουδήποτε μπορεῖς, νὰ βυθιστεῖς σὲ προσευχὴ γιὰ τὴν ψυχὴ της, γιὰ τὴ νέα κατάστασις στὴν ὁποία βρίσκεται καὶ γιὰ τὶς καινούριες, ἀπροσδόκητες ἀνάγκες της. Συνέχισε τὴν ἀκατάπαυστη ἰκεσία σου στὸν Θεὸ γιὰ ἕξι ἐβδομάδες καὶ περισσότερο. Ὅταν πέθανε ἡ Ὁσία Θεοδώρα, τὸ σακούλι ἀπὸ τὸ ὁποῖο πῆραν χρυσὸ οἱ ἄγγελοι γιὰ νὰ τὴ γλιτώσουν ἀπὸ τὰ τελώνια ἦταν οἱ προσευχῆς τοῦ πνευματικοῦ της πατέρα. Ἔτσι θὰ γίνῃ καὶ μὲ τὶς δικές σου προσευχῆς. Μὴν παραλείψεις νὰ κάνεις ὅσα σοῦ εἶπα. Αὐτὸ εἶναι ἡ πραγματικὴ ἀγάπη.»

Τὸ «σακούλι» ἀπὸ τὸ ὁποῖο πῆραν «χρυσὸ» οἱ ἄγγελοι καὶ «ἐξόφλησαν τὰ χρέη» τῆς Ὁσίας Θεοδώρας στὰ τελώνια ἔχει συχνὰ παρανοηθεῖ ἀπὸ κάποιους ἐπικριτὲς τῆς Ὁρθόδοξης διδασκαλίας. Μερικὲς φορὲς συγκρίνεται μὲ τὴ λατινικὴ ἔννοια τοῦ «πλεονάσματος χάριτος» τῶν ἁγίων. Στὴν περίπτωσι αὐτῆ, τέτοιοι ἐπικριτὲς ἐρμηνεύουν κατὰ γράμμα τὰ Ὁρθόδοξα κείμενα.

Σὲ τίποτε ἄλλο δὲν ἀναφέρεται τὸ παραπάνω ἀπόσπασμα παρὰ στὶς προσευχῆς τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τοὺς ἀναπαυθέντες καὶ εἰδικότερα στὶς προσευχῆς ἐνὸς ἁγίου ἀνθρώπου καὶ πνευματικοῦ πατέρα. Εἶναι σχεδὸν περιττὸ νὰ ποῦμε ὅτι ὅλες αὐτὲς οἱ περιγραφὲς ἔχουν μεταφυσικὴ ἔννοια.

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία θεωρεῖ τὴ διδασκαλία περὶ τελωνίων τόσο σημαντικὴ, ὥστε ἔχει συμπεριλάβει σχετικὲς ἀναφορὰς σὲ πολλὰ ἀπὸ τὶς ἀκολουθίες τῆς, μερικὲς ἐκ τῶν ὁποίων ἀναφέρονται στὸ κεφάλαιο περὶ τελωνίων. Εἰδικότερα, ἡ Ἐκκλησία θεωρεῖ ἰδιαιτέρως ἀπαραίτητο νὰ συνοδεύει μὲ αὐτὴν τὴ διδασκαλία κάθε τέκνο τῆς ποὺ ἀποθνήσκει. Στὸν «Κανόνα γιὰ τὴν Ἀναχώρηση τῆς Ψυχῆς», ποὺ διαβάζεται ἀπὸ τὸν ἱερέα στὸ νεκρικὸ κρεβάτι κάθε πιστοῦ, ὑπάρχουν τὰ παρακάτω τροπάρια:

«Καθὼς φεύγω ἀπὸ τὴ γῆ, ἀξίωσέ με νὰ διέλθω ἀνεμπόδιστα ἀπὸ τὸν ἄρχοντα τοῦ ἀέρα, τὸ διώκτη καὶ βασανιστὴ, ἐκεῖνον ποὺ ὡς ἄδικος ἀνακριτῆς στέκεται πάνω στοὺς φοβεροὺς δρόμους». (4η Ὡδὴ)

«Ὡ Πανένδοξε Θεοτόκε, ὀδήγησέ με εἰς τοὺς Οὐρανοὺς, στὰ ἱερὰ καὶ πολύτιμα χέρια τῶν ἀγίων ἀγγέλων ὥστε, προστατευμένος μέσα στὰ φτερά τους, νὰ μὴν ἀντικρύσω τὴ ρυπαρὴ, ἀποκρουστικὴ καὶ σκοτεινὴ μορφή τῶν δαιμόνων». (6η Ὡδὴ)

«Ὡ Ἁγία Θεοτόκε, Ἐσὺ ἡ Ὅποια γέννησες τὸν Παντοδύναμο Κύριο, ἀπομάκρυνε ἀπὸ ἐμένα τὸν ἄρχοντα τῶν φοβερῶν τελωνίων, τὸν κυβερνήτη τοῦ κόσμου, ὅταν φθάσει ἡ στιγμή τοῦ θανάτου μου, ὥστε νὰ Σὲ δοξολογῶ αἰωνίως». (8η Ὡδὴ)

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο, τὰ λόγια τῆς Ἐκκλησίας προετοιμάζουν τὸν ἀποθνήσκοντα Ὁρθόδοξο Χριστιανὸ γιὰ τὶς δοκιμασίες ποὺ θὰ συναντήσῃ μπροστὰ του.

Οἱ σαράντα ἡμέρες

Κατόπιν, ἔχοντας ἐπιτυχῶς διέλθει ἀπὸ τὰ τελώνια καὶ ὑποκλιθεῖ βαθιὰ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἡ ψυχὴ γιὰ διάστημα τριάντα ἑπτὰ ἐπιπλέον ἡμερῶν ἐπισκέπτεται τὶς οὐράνιες κατοικίες καὶ τὶς ἀβύσσους τῆς κολάσεως, μὴ γνωρίζοντας ἀκόμα ποῦ θὰ παραμείνει, καὶ μόνον τὴν τεσσαρακοστὴ ἡμέρα καθορίζεται ἡ θέση στὴν ὁποία θὰ βρῖσκεται μέχρι τὴν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν.

Σίγουρα δὲν εἶναι παράξενο ὅτι ἡ ψυχὴ, ἔχοντας διέλθει ἀπὸ τὰ τελώνια καὶ παύσει μιὰ γιὰ πάντα κάθε σχέση μὲ τὰ ἐπίγεια, εἰσάγεται στὸν ἀληθινὰ ἄλλο κόσμο, σὲ ἓνα τμῆμα τοῦ ὁποίου θὰ παραμείνει αἰωνίως. Σύμφωνα μὲ τὴν ἀποκάλυψη τοῦ Ἀγγέλου στὸν Ἅγ. Μακάριο Ἀλεξανδρείας, ἡ εἰδικὴ ἐπιμνημόσυνη δέηση ὑπὲρ τῶν ἀπελθόντων τὴν ἑνατὴ ἡμέρα μετὰ τὸν θάνατο (πέραν τοῦ γενικοῦ συμβολισμοῦ τῶν ἑννέα ἀγγελικῶν ταγμάτων) πραγματοποιεῖται ἐπειδὴ μέχρι τότε παρουσιάζονται στὴν ψυχὴ τὰ θαυμάσια του Παραδείσου, καὶ μόνον κατόπιν αὐτοῦ, γιὰ τὸ ὑπόλοιπο τῶν σαράντα ἡμερῶν, τῆς παρουσιάζονται τὰ μαρτύρια καὶ τὰ φρικτὰ τῆς κολάσεως, πρὶν τοποθετηθεῖ τὴν τεσσαρακοστὴ ἡμέρα στὴ θέση στὴν ὁποία θὰ ἀναμένει τὴν ἀνάσταση τῶν νεκρῶν καὶ τὴν Τελικὴ Κρίση. Θὰ πρέπει καὶ

πάλι νὰ τονίσουμε ὅτι οἱ ἀναφερόμενοι ἀριθμοὶ ἀποτελοῦν γενικὸ κανόνα ἢ «μοντέλο» τῆς μεταθανάτιας πραγματικότητας, καὶ ἀναμφισβήτητα δὲν ὀλοκληρώνουν ὅλες οἱ ψυχὲς τῶν ἀπελθόντων τὴν πορεία τους ἀκριβῶς σύμφωνα μὲ τὸν «κανόνα». Γνωρίζουμε σαφῶς ὅτι ἡ Ὁσία Θεοδώρα, στὴν πραγματικότητα, ὀλοκλήρωσε τὸ «γύρο τῆς κολάσεως» ἀκριβῶς τὴν τεσσαρακοστὴ ἡμέρα, σύμφωνα μὲ τὴ γήινη μέτρηση τοῦ χρόνου.

Ἡ κατάσταση τῶν ψυχῶν μέχρι τὴν Τελικὴ Κρίση

Μερικὲς ψυχὲς βρίσκονται (μετὰ τὶς σαράντα ἡμέρες) σὲ μία κατάσταση πρόγευσης τῆς αἰώνιας ἀγαλλίασης καὶ μακαριότητας, ἐνῶ ἄλλες σὲ μία κατάσταση τρόμου ἐξαιτίας τῶν αἰωνίων μαρτυριῶν τὰ ὁποῖα θὰ ὑποστοῦν πλήρως μετὰ τὴν Τελικὴ Κρίση. Μέχρι τότε ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχει δυνατότητα ἀλλαγῆς τῆς κατάστασής τους, ἰδιαίτέρως μέσω τῆς ὑπὲρ αὐτῶν προσφορᾶς τῆς Ἀναίμακτης Θυσίας (μνημόσυνο στὴ Θεία Λειτουργία), καὶ παρομοίως μέσω ἄλλων προσευχῶν.

Τὰ ὀφέλη τῆς προσευχῆς, τόσο τῆς κοινῆς ὅσο καὶ τῆς ἀτομικῆς γιὰ τὶς ψυχὲς ποὺ βρίσκονται στὴν κόλαση, ἔχουν περιγραφεῖ σὲ πολλοὺς βίους Ἀγίων καὶ ἀσκητῶν καθὼς καὶ σὲ Πατερικὰ κείμενα. Στὸ βίο τῆς μάρτυρος τοῦ 3ου αἰώνα Περπετούας, γιὰ παράδειγμα, διαβάζουμε ὅτι ἡ κατάσταση τῆς ψυχῆς τοῦ ἀδελφοῦ τῆς Δημοκράτη τῆς ἀποκαλύφθηκε μὲ τὴν εἰκόνα μίας στέρνας γεμάτης νερό, ἢ ὁποῖα ἦταν ὅμως τόσο ψηλὰ ποὺ δὲν μπορούσε νὰ τὴ φτάσει ἀπὸ τὸν ρυπαρό, καυτὸ τόπο ὅπου ἦταν περιορισμένος. Χάρη στὴν ὀλοθερμὴ προσευχὴ τῆς Περπετούας ἐπὶ μία ὀλόκληρη ἡμέρα καὶ νύχτα ὁ Δημοκράτης ἔφτασε τὴ στέρνα καὶ τὸν εἶδε νὰ βρίσκεται σὲ ἕναν φωτεινὸ τόπο. Ἀπὸ αὐτὸ ἡ Περπετούα κατάλαβε ὅτι ὁ ἀδελφός τῆς εἶχε ἀπελευθερωθεῖ ἀπὸ τὰ δεινὰ τῆς κολάσεως.

Στὸ βίο μίας ἀσκήτριας ποὺ πέθανε μόλις τὸν 20ο αἰώνα ἀναφέρεται μία παρόμοια περίπτωση. Πρόκειται γιὰ τὴ Ὁσία Ἀθανασία (Ἀναστασία Λογκάτσεβα), πνευματικὴ θυγατέρα τοῦ Ὁσίου Σεραφεῖμ τοῦ Σάρωφ. Ὅπως διαβάζουμε στὸ βίο της: «Ἡ Ἀναστασία εἶχε ἕναν ἀδελφὸ ποὺ τὸν ἔλεγαν Παῦλο. Ὁ Παῦλος κάποτε ἦταν μεθυσμένος καὶ κρεμάστηκε. Κι ἡ Ἀναστασία ἀποφάσισε νὰ προσευχηθεῖ πολὺ γιὰ τὸν ἀδελφὸ της. Μετὰ τὸ θάνατό του, ἡ Ἀναστασία πῆγε στὸ μοναστήρι Ντιβέγιεβο, τοῦ Ὁσίου Σεραφεῖμ, γιὰ νὰ μάθει τί ἀκριβῶς ἔπρεπε νὰ κάνει, ὥστε νὰ βελτιωθεῖ ἡ κατάσταση τοῦ ἀδελφοῦ της, ὁ ὁποῖος ἔδωσε τέλος στὴ ζωὴ του μὲ τρόπο δυσσεβῆ καὶ ἀτιμωτικό... Ἦθελε νὰ συναντήσῃ τὴν Πελαγία Ἰβάνοβνα καὶ νὰ ζητήσῃ τὴ συμβουλή της... Ἡ Ἀναστασία ἐπισκέφθηκε τὴν Πελαγία. Ἐκείνη τῆς εἶπε νὰ κλειστεῖ στὸ κελὶ της σαράντα μέρες, νὰ προσευχηθεῖ καὶ νὰ νηστεύῃ γιὰ τὸν ἀδελφὸ της καὶ κάθε μέρα νὰ λέει ἑκατὸν πενήντα φορές: «Ὑπεραγία Θεοτόκε, ἀνάπαυσον τὸν δοῦλον σου.»

Ὅταν συμπληρώθηκαν οἱ σαράντα ἡμέρες, ἡ Ἀναστασία εἶδε ἕνα ὄραμα. Βρέθηκε μπροστὰ σὲ μία ἄβυσσο. Στὸ βάθος της ἦταν ἕνας βράχος ἀπὸ αἶμα. Πάνω στὸ βράχο κείτονταν δύο ἄνδρες μὲ σιδερένιες ἀλυσίδες στὸ λαιμό τους. Ὁ ἕνας ἦταν ὁ ἀδελφὸς της.

Ἡ Ἀναστασία διηγήθηκε τὸ ὄραμα στὴν Πελαγία καὶ κείνη τῆς εἶπε νὰ συνεχίσει τὴν νηστεία καὶ τὴν προσευχή.

Τελείωσαν κι ἄλλες σαράντα ἡμέρες μὲ νηστεία καὶ προσευχή κι ἡ Ἀναστασία εἶδε τὸ ἴδιο ὄραμα. Ἡ ἴδια ἄβυσσος κι ὁ βράχος πάνω στὸν ὁποῖο βρισκόνταν οἱ δύο ἄνδρες μὲ ἀλυσίδες στὸ λαιμό τους. Αὐτὴ τὴ φορὰ ὅμως ὁ ἀδελφὸς της ἦταν ὄρθιος. Περπατοῦσε πάνω στὸ βράχο, ἔπεφτε καὶ ξανασηκωνόταν. Οἱ ἀλυσίδες ἦταν ἀκόμα στὸ λαιμό του.

Ἡ Πελαγία Ἰβάνοβνα, στὴν ὁποία κατέφυγε καὶ πάλι ἡ Ἀναστασία, τῆς εἶπε νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν ἴδια ἄσκηση γιὰ τρίτη φορὰ.

Ὅταν τελείωσε καὶ τὸ τρίτο σαρανταήμερο τῆς νηστείας καὶ τῆς προσευχῆς, ἡ Ἀναστασία ξαναεἶδε τὸ ἴδιο ὄραμα. Ἡ ἴδια ἄβυσσος, ὁ ἴδιος βράχος. Τώρα ὅμως πάνω στὸ βράχο ἦταν μόνο ἕνας ἄνδρας, ἄγνωστός της. Ὁ ἀδελφὸς της εἶχε ἀπελευθερωθεῖ ἀπὸ τὰ δεσμά. Δὲ φαίνονταν πουθενά. Ὁ ἄγνωστος ἄνδρας ἀκούστηκε νὰ λέει: «Εἶσαι τυχερὸς ἐσύ. Ἔχεις πολὺ ἰσχυροὺς μεσίτες στὴ γῆ.»

Ἡ Ἀναστασία ἀνέφερε στὴν Πελαγία Ἰβάνοβνα τὸ τρίτο ὄραμά της καὶ ἐκείνη τῆς ἀπάντησε:

«Ὁ ἀδελφός σου λυτρώθηκε ἀπὸ τὰ βάσανα. Δὲν μπῆκε ὅμως στὴ μακαριότητα τοῦ

Παραδείσου.»

Πολλά παρόμοια περιστατικά αναφέρονται σε βίους Ὁρθοδόξων Ἀγίων καὶ ἀσκητῶν. Σὲ περίπτωση ποὺ κάποιος ἔχει τὴν τάση νὰ ἐρμηνεύει κατὰ γράμμα τέτοια ὁράματα, ἴσως θὰ πρέπει νὰ παρατηρήσουμε ὅτι βεβαίως οἱ εἰκόνες μὲ τὶς ὁποῖες ἐμφανίζονται τέτοια ὁράματα, συνήθως σὲ ὄνειρα, δὲν «φωτογραφίζουν» κατ' ἀνάγκη τὸν τρόπο ὑπαρξης τῆς ψυχῆς μετὰ τὸν θάνατο. Πρόκειται περισσότερο γιὰ εἰκόνες οἱ ὁποῖες μεταβιβάζουν τὴν πνευματικὴ ἀλήθεια τῆς βελτιώσεως τῆς καταστάσεως τῆς ψυχῆς στὸν ἄλλο κόσμο χάρις στὶς προσευχὲς ἐκείνων ποὺ παραμένουν στὸν κόσμο τοῦτο.

Πηγή: agiazoni.gr